

RAN-2501001206020402
T.Y.B.A. (Semester VI) Examination March - 2026
Sanskrit (Major) (NCP-NEP)
सांख्यदर्शन एवं अनुवाद (Paper-XV Major)
Time: 2 Hours]
[Total Marks: 50
સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book.

Seat No.:

Student's Signature
પ્ર.1. ટૂંકમાં જવાબ લખો: (કોઈપણ પાંચ)
(10)
Write Answer briefly: (any five)

- (1) સાંખ્ય શબ્દનો અર્થ આપો.
Give the meaning of the word 'સાંખ્ય'.
- (2) જ્ઞાનેન્દ્રિયો કેટલી છે? કઈ? કઈ?
How many senses are there? Which are they?
- (3) ઈશ્વરકૃષ્ણને સાંખ્યદર્શનનું જ્ઞાન કેવી રીતે પ્રાપ્ત થયું હતું?
How did Ishwarkrishna achieve knowledge of સાંખ્યદર્શન?
- (4) દુઃખત્રય: શબ્દાર્થ સ્પષ્ટ કરો.
Define the meaning of દુઃખત્રય:
- (5) પ્રકૃતિ-વિકૃતિ કોને કહેવાય?
What is called પ્રકૃતિ and વિકૃતિ?
- (6) વ્યક્ત પ્રકૃતિ કેટલા તત્વોની બનેલી છે?
How many elements is manifest Prakruti composed?
- (7) ત્રણે ગુણો કેવી રીતે કાર્ય કરે છે?
State the work of three 'ત્રિગુણા: ' ?

પ્ર. 2 કારિકા અનુવાદ કરી સમજાવો :
(13)
Explain Karikas with translation:

- (૧) દ્રષ્ટવદાનુશ્રાવિક: સ હ્યવિશુદ્ધિક્ષયાતિશયયુક્ત: ।
તદ્વિપરિત: શ્રેયાન્ વ્યક્તાવ્યક્તજ્ઞવિજ્ઞાનાત્ ॥
- (૨) સૌક્ષ્મ્યાત્તદનુપલબ્ધિર્નાભાવાત્ કાર્યતસ્તદુપલબ્ધે: ।
મહદાદિ તત્ત્વ કાર્ય પ્રકૃતિરૂપં વિરૂપં ચ ।
- (૩) તસ્માચ્ચ વિપર્યાસાત્ સિદ્ધં સાક્ષિત્વમસ્ય પુરુષસ્ય ।
કૈવલ્યં માધ્યસ્થ્યં દૃષ્ટટત્ત્વમકર્તૃભાવશ્ચ ॥

અથવા / OR

- પ્ર. 2 કારિકા અનુવાદ કરી સમજાવો :** (13)
Explain Karikas with translation:
- (૧) પુરુષસ્ય દર્શનાર્થં કૈવલ્યાર્થં તથા પ્રધાનસ્ય ।
 પંગવન્ધવદુભયોરપિ સંયોગસ્તત્કૃતઃ સર્ગઃ ॥
- (૨) ઉભયાત્મકમત્ર મનઃ સંકલ્પકમિન્દ્રિયં ચ સાધર્મ્યાત્ ।
 ગુણપરિણામવિશેષા નાનાત્વં બાહ્યભેદાશ્ચ ।
- (૩) અન્તઃકરણં ત્રિવિધં દશધા બાહ્યં ત્રયસ્ય વિષયાખ્યમ્ ।
 સામ્પ્રતકાલં બાહ્યં ત્રિકાલમાખ્યન્તરં કરણમ્ ॥
- પ્ર. 3 સાંખ્યકારિકા પ્રમાણે પુરુષનું અસ્તિત્વ અને તેના બહુત્વને સિદ્ધ કરતી દલીલો આપો.** (13)
 Give the arguments to establish the existence and the multiplicity of Purush according to સાંખ્યકારિતા.
- અથવા / OR**
- પ્ર. 3 સાંખ્યદર્શનના પ્રમાણ વિચાર વિશે વિસ્તારથી લખો.** (13)
 Write in detail on the concept of pramanas system.
- પ્ર. 4 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ બે)** (14)
Write short notes: (any two)
- (૧) સાંખ્યાનુસાર પ્રકૃતિ
- (૨) સાંખ્યાનુસાર ઇશ્વરઃ ।
- (૩) ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો:
Translate into Gujarati :
- (૧) અહં સર્વસ્ય પ્રભવો મત્તઃ સર્વં પ્રવર્તતે
 ઇતિ મત્વા ભજન્તે માં બુધા ભાવસમન્વિતા
- (૨) વિસ્તરેણાત્મનો યોગં વિભૂતિં ચ જનાર્દન ।
 ભૂય કથય તૃપ્તિર્હિ શૃણ્વતો નાસ્તિ મેઽમૃતમ્ ॥
- (૪) ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો:
Translate into Gujarati :
- (૧) વેદાનાં સામવેદાઽસ્મિ દેવાનામસ્મિ વાસવઃ ।
 ઇન્દ્રિયાણાં મનશ્ચાસ્મિ ભૂતાનામસ્મિ ચેતના ॥
- (૨) અશ્વત્થઃ સર્વવૃક્ષાણાં દેવર્ષીણાં ચ નારદઃ ।
 ગન્ધર્વાણાં ચિત્રરથઃ સિદ્ધાનાં કપિલો મુનિઃ ॥